

Wat vinden ouders belangrijk als het gaat om het betrekken van kinderen en jongeren bij de hulp aan gezinnen?

Uit onderzoek blijkt dat kinderen en jongeren weinig worden betrokken bij de hulp aan gezinnen met meervoudige en complexe problematiek, terwijl zij dit zelf wel belangrijk vinden.¹ We weten ook dat dit wel belangrijk is, omdat de hulp ook impact op het kind en de jongere heeft. Het betrekken van kinderen en jongeren helpt bovendien om beter aan hun eigen doelen te kunnen werken. Tegelijkertijd vinden hulpverleners het soms lastig om kinderen en jongeren bij de hulp in het gezin te betrekken. Bijvoorbeeld omdat ze twijfelen of het kind of de jongere daar wel op zit te wachten of omdat ze niet goed weten op welke manier of bij welke onderdelen van de hulp het kind of de jongere betrokken wil worden en hoe intensief dat dan zou moeten zijn. Ook wordt soms gedacht dat wanneer ouders geholpen worden, het vervolgens ook beter zal gaan met betrokken kinderen en jongeren.

Op 12 april 2023 waren we in gesprek met ouders om te horen wat zij belangrijk vinden als het gaat om het betrekken van kinderen en jongeren bij de hulpverlening aan gezinnen.² Aan de hand van drie thema's hebben we samen in kaart gebracht wat hulpverleners vooral wel en vooral niet moeten doen als het gaat om het betrekken van kinderen en jongeren bij hulp aan gezinnen met meervoudige en complexe problematiek.

1. AANGAAN VAN EEN GOEDE SAMENWERKINGSRELATIE MET KINDEREN EN JONGEREN

De hulpverlener moet vooral WEL...

- ▶ Zich inleven in de belevingswereld van het kind/de jongere;
- ▶ Geduldig en goed luisteren en zich ook details herinneren (weten wat iemand eerder verteld heeft);
- ▶ Aansluiten bij waar een kind of jongere mee bezig is en het kind/de jongere zo meenemen in een gesprek;
- ▶ Oprecht zijn;
- ▶ Vertrouwen opbouwen door bereikbaar te zijn, te luisteren en dat ook aan te tonen, te doen wat je belooft en eerlijk te zijn als je iets niet weet;
- ▶ Het kind/de jongere bij het hele proces betrekken;
- ▶ Het kind/de jongere meer ontschuldigen, door bijvoorbeeld aandacht te hebben voor de impact van een uithuisplaatsing: Hoe is dit voor jou? Hoe geef je dit een plekje?;
- ▶ In contact met het kind/de jongere een ontspannen houding aannemen en nabijheid bieden (niet afstandelijk).

De hulpverlener moet vooral NIET...

- ▶ Over een kind of jongere heen denderen;
- ▶ Een standaard praatje houden;
- ▶ Vragen van een kind of jongere onbeantwoord laten;
- ▶ Invullen voor een kind of jongere wat hij/zij wil;
- ▶ Kinderen of jongeren dwingen tot een gesprek;
- ▶ Belerend zijn;
- ▶ Aannames doen;
- ▶ De organisatie boven het kind/de jongere stellen door bijvoorbeeld te blijven herhalen wat er volgens de hulpverlener moet gebeuren, het doel moet zijn of wat belangrijk is. Laat merken dat je werkt voor en betrokken bent bij het kind/de jongere;
- ▶ Met een vooropgezet plan komen waarin geen flexibiliteit mogelijk is;
- ▶ Beslissen voor een kind/jongere zonder te weten hoe hij of zij over iets denkt.

¹ Visscher et al., 2019; Visscher et al., 2022.

² In deze factsheet beschrijven we de tips & tricks die ouders hebben genoemd. De bijeenkomst vond plaats i.h.k.v. een ZonMw implementatieproject in vervolg op het landelijke onderzoek naar werkzame elementen van interventies voor gezinnen met meervoudige en complexe problemen (GMCP). Het doel van het implementatieproject was dat professionals de kennis die is ontwikkeld binnen het landelijke onderzoek weten toe te passen in de dagelijkse praktijk, zodat de zorg beter aansluit op de wensen en behoeften van ouders, kinderen en jongeren uit GMCP. Dit project is uitgevoerd door het Expertisecentrum Gezinnen met Meervoudige en Complexe Problemen/RuG, de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland, Windesheim Lectoraat Jeugd, C4Youth, Stjoer en Zorgbelang Groningen.

2. BETREKKEN VAN KINDEREN EN JONGEREN BIJ HET MAKEN VAN EEN ANALYSE EN EEN PLAN

De hulpverlener moet vooral WEL...

- ▶ Apart afspreken met een kind of jongere: vragen wat zij belangrijk vinden, hoe iets aangepakt zou moeten worden en dit verwerken in het plan;
- ▶ Open en eerlijk zijn: het verhaal niet mooier maken dan het is;
- ▶ Met het kind of de jongere alleen praten, bijvoorbeeld tijdens een leuk uitstapje;
- ▶ Afstemmen op de specifieke behoefte van het kind/de jongere in kwestie;
- ▶ Uitleg geven over het proces;
- ▶ Zich aanpassen aan het tempo van het kind/de jongere;
- ▶ De juiste taal gebruiken, die aansluit bij het ontwikkelingsniveau van een kind of jongere;
- ▶ Focussen op wensen en talenten: benoem ook de dingen die wel goed gaan;
- ▶ Duidelijk zijn;
- ▶ Vragen wat voor het kind/de jongere een fijne plek is om af te spreken;
- ▶ Vertrouwen geven: afspreken wat wel of niet gedeeld wordt met de ouder(s).

De hulpverlener moet vooral NIET...

- ▶ Op kantoor in gesprek (niet alles bespreken in een volwassen professionele setting).

3. BETREKKEN VAN KINDEREN EN JONGEREN BIJ HET EVALUEREN VAN DE HULP

De hulpverlener moet vooral WEL...

- ▶ Continue duidelijkheid geven over de doelen en de voortgang visueel inzichtelijk maken;
- ▶ Duidelijk zijn wanneer hulp eindigt, waarom en hoe het vervolg eruitziet;
- ▶ Ruimte laten voor opmerkingen of aanvullingen van het kind/de jongere over de voortgang;
- ▶ Uitleggen waar de evaluatie voor dient;
- ▶ Afspreken dat er na de eindvaluatie nog contact wordt opgenomen met het kind/de jongere om te vragen hoe het gaat of aanbieden dat het kind/de jongere nog contact mag opnemen indien gewenst;
- ▶ Het kind/de jongere het gevoel geven dat hij/zij er ook na het traject nog steeds toe doet.

De hulpverlener moet vooral NIET...

- ▶ Plotseling stoppen en wegblijven;
- ▶ Oordelen over hoe een kind of jongere de hulp ervaart;
- ▶ Invullen voor een kind of jongere wat deze van de hulp vindt en of deze tevreden is met de hulp;
- ▶ Hulp afsluiten voordat het kind/de jongere daar aan toe is.